

ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น

Expectation to Ecotourism of the People in Khon Kaen

มนัญชยา เทื่อนนาดี*

Manunchaya Thuennadee *

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University

*Corresponding author's e-mail: Manunchaya.thuennadee@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

30 มกราคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

20 กุมภาพันธ์ 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

21 มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ด้วยวิธีการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเก็บแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิดแต่เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ ให้ตอบแบบสอบถามซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนทั่วไปภายในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน ที่ได้จากการเลือกแบบตามความสะดวก การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ร้อยละ และการแจกแจงความถี่ ผลการวิจัยพบว่าความคาดหวังของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน 7 องค์ประกอบ คือ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) คือ ธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก แหล่งน้ำ ป่าไม้ อุทยานแห่งชาติ (ร้อยละ 89.50) 2) ที่พัก (Accommodation) ด้านรูปแบบที่พัก คือ รีสอร์ท (ร้อยละ 60.00) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในที่พัก คือ ห้องน้ำ หรือห้องอาบน้ำที่มีความสะอาด (ร้อยละ 93.00) ด้านการตกแต่งที่พัก คือ ตกแต่งเรียบง่าย (ร้อยละ 74.00) 3) กิจกรรม (Activity) คือ การชมธรรมชาติ (ร้อยละ 86.50) 4) การเข้าถึง (Accessibility) คือ การคมนาคมที่สะดวกเดินทางง่าย (ร้อยละ 92.00) และช่องทางติดต่อแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ช่องทางเฟสบุ๊ก (ร้อยละ 82.30) 5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) คือ ห้องน้ำสาธารณะ (ร้อยละ 75.30) 6) การจัดการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsible Travel) คือ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวไม่ให้เสื่อมโทรม (ร้อยละ 83.00) 7) การมีส่วนร่วมและประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว (Cognitive ability and Benefit) คือ ความประทับใจที่ได้จากวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม (ร้อยละ 83.30) จากผลการวิจัยนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชนและนำไปสู่การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน, ความคาดหวัง, การท่องเที่ยว

ABSTRACT

This study investigated the expectations of ecotourism among people in Khon Kaen. This study was a descriptive study. The study included 400 participants selected by using the convenience sampling with close-ended questions but the participants could choose more than 1 answer. The statistical used were frequency distribution and percentage. The results shown that there were 7 factors of expectations for ecotourism among people in Khon Kaen of ecotourism; 1) attractions were natural tourist attractions. For instance, a mountain, a waterfall, greenwood and a national park (89.50%), 2) the type of accommodation was the resort (60.00%), facilities included the cleanliness of the toilet and bathroom (93.00%), and the accommodation's design was the simplicity (74.00%), 3) the activity was a nature sightseeing (86.50%), 4) stakeholders considered accessibility was seen as important (92.00%), and Facebook was identified as the preferred communication channel (82.30%), 5) the amenities provided were public lavatories (75.30%), 6) responsible travel meant preserving natural resources in tourist attractions from deterioration (83.00%), 7) cognitive ability and benefit were the impressions gained from the beautiful scenery (83.30%). From the findings, it brought to the development of ecotourism in line with people's expectations and brought to community development and sustainable tourism development.

Keywords: Ecotourism, Sustainable Tourism, Expectation, Tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อนของผู้คนจำนวนมาก ในอีกมุมอาจส่งผลเสียต่อระบบนิเวศไม่มากนัก้อย เช่น ทิ้งขยะบริเวณพื้นที่ธรรมชาติ การขโมยสิ่งของหรือทรัพยากรในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น และการล่าสัตว์ เป็นต้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เป็นการเร่งความเสื่อมโทรมให้แก่ธรรมชาติ จึงได้เกิดเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ขึ้นมา เพื่อลดผลกระทบเชิงลบจากการท่องเที่ยวและสร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวให้ได้ตระหนักถึงการดูแลสิ่งแวดล้อม หรือที่เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) (ชนกฤต แดงทองดี, 2565) องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวที่เน้นธรรมชาติ ชื่นชมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในพื้นที่ สร้างการเรียนรู้ หลีกเลี่ยงการท่องเที่ยวกับผู้คนจำนวนมาก เน้นท่องเที่ยวเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์ธรรมชาติและกระจายรายได้ให้แก่ชุมชน (World Tourism Organization, 2002) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถทำได้

ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การเดินป่า การขี่จักรยานลัดเลาะไปตามไร่นา และชนบท การชมถ้ำ น้ำตก น้ำพุร้อน การไต่เขา ปีนหน้าผา การนั่งเรือหรือล่องแพ การดำน้ำดูปะการัง การเยี่ยมชมวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นวิธีการที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสถึงธรรมชาติที่มีคุณค่า และเรียนรู้ธรรมชาติไปพร้อมกับการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวอย่างรอบคอบและไม่ประมาท เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยว และเป็นมิตรต่อผู้คนในชุมชน เช่น การไม่เด็ดหรือเหยียบพืชพรรณ การไม่ทิ้งขยะอย่างไม่เป็นระเบียบ (ไพฑูริย์ พงศบุตร, 2552)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี 4 ประการคือ 1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ ความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ 2) องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible Travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม การป้องกันและจำกัดมลพิษ ภาวะ และควบคุมอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน 3) องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการเป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการให้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง 4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมเป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษา และจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544) ศักยภาพในการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น ประชาชนในจังหวัดขอนแก่นมีความต้องการท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่น่าดึงดูดจะส่งผลต่อแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว (วชิษฐา เปี่ยมสกุล, 2554) ในจังหวัดขอนแก่นซึ่งเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายในรูปแบบธรรมชาติและอุทยาน เช่น อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ถ้ำค้างคาวภูผาม่าน บูลาภูมู เขื่อนอุบลรัตน์ อุทยานแห่งชาติน้ำพอง วนอุทยานน้ำตกบ่าหลวง น้ำตกตาดฟ้า หินช้างสี บึงทุ่งสร้าง วัดทุ่งเศรษฐี วัดพระพุทธรูปหินงามคำ กู่ประภาชัย เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความคาดหวังสำหรับนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคต เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการและผู้คนท้องถิ่นในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวนั้นไปปรับใช้และพัฒนาให้ทันสมัย ยั่งยืน และสอดคล้องกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ Dickman (1989) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจัดได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 2) ที่พัก (Accommodation) 3) กิจกรรม (Activity) 4) การเข้าถึงและการเดินทาง (Accessibility) 5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) และแนวคิดองค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544) มี 4 ประการ ได้แก่ คือ 1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ ความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ 2) องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (Responsible Travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 3) องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการเป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการ การเรียนรู้ โดยมีการให้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง 4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมเป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปองค์ประกอบสำคัญต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากการผสมผสานจากแนวคิดองค์ประกอบที่สำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของ Dickman (1989) และแนวคิดองค์ประกอบหลักสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยออกมาได้ 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) องค์ประกอบด้านพื้นที่ สิ่งแวดล้อมที่ดึงดูดใจ ความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ ให้นักท่องเที่ยวมีความประสงค์เข้ามาท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดใจเป็นธรรมชาติ สถาปัตยกรรม ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของคนในชุมชน เป็นต้น

2. ที่พัก (Accommodation) จำนวนที่พักบริเวณรอบสถานที่ท่องเที่ยวควรมีให้เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ไม่ห่างไกลจากสถานที่ท่องเที่ยวมากนัก เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางได้สะดวก รวมถึงมีความหลากหลายของราคาที่พักและความเหมาะสมกับสถานที่ เช่น โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ เป็นต้น

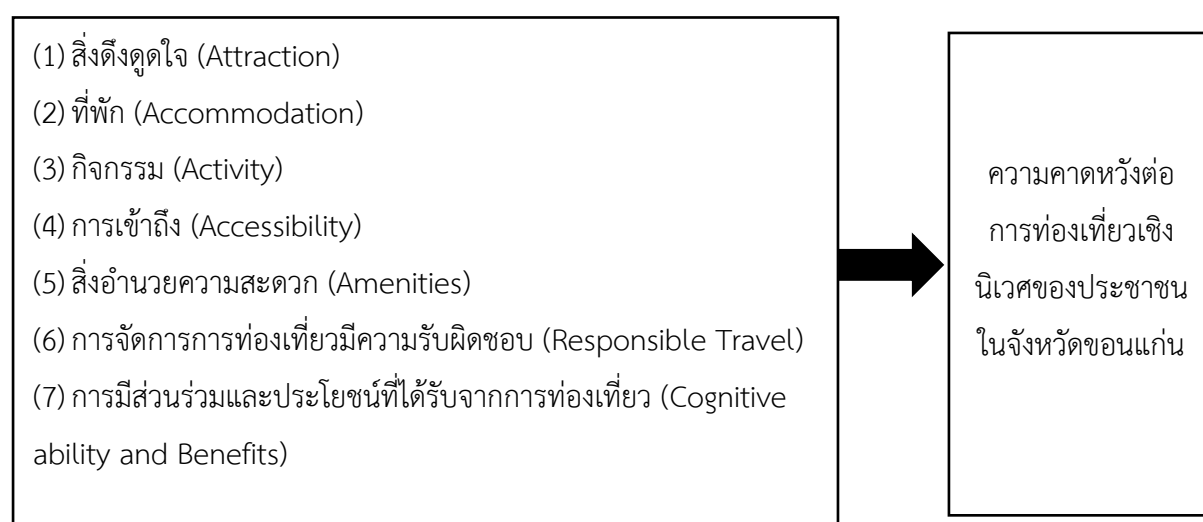
3. กิจกรรม (Activity) การกระทำหรือสิ่งที่ทำ เช่น กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมในชีวิตประจำวัน กิจกรรมสันทนาการ กิจกรรมเพื่อส่วนรวม (สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน, 2550) ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการเป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการให้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว โดยกิจกรรมควรมีหลากหลายตามความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น การเดินป่า การตั้งแคมป์ การทำอาหาร การดูสัตว์ การทำนา การดูดาว เป็นต้น

4. การเข้าถึง (Accessibility) สภาพการเดินทางทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ มีความสะดวกในการเดินทางมากน้อยตามความเหมาะสมกับสถานที่ ตัวแปรที่ใช้ในการประเมินสภาพการเข้าถึงอาจพิจารณาได้จากความสะดวก หรืออุปสรรคสิ่งกีดขวางในการเดินทาง ลักษณะการเดินทาง และสภาพถนน ยกตัวอย่าง เช่น สภาพถนน การขนส่งสาธารณะ สนามบิน เป็นต้น นอกจากการเดินทางยังรวมถึงการเข้าถึงผ่านการเป็นที่รู้จักของเหล่านักท่องเที่ยวว่ารู้จักสถานที่ท่องเที่ยววันนั้น ๆ ได้อย่างไร จากเว็บไซต์การท่องเที่ยว หรือสื่อสังคมออนไลน์ สะดวกง่ายต่อการค้นหาหรือไม่

5. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) การบริการที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบายมากขึ้น เช่น ห้องสุขาสาธารณะ บริการร้านอาหาร บริการนำเที่ยวให้คำแนะนำในการท่องเที่ยว เป็นต้น

6. การจัดการการท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบต่อ (Responsible Travel) องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible Travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม การป้องกันและจำกัดมลพิษ และควบคุมอย่างมีขอบเขตจึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน

7. การมีส่วนร่วมและประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว (Cognitive ability and Benefits) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมเป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น ประโยชน์ของการเดินทาง ช่วยให้เกิดความสงบ และส่งเสริมความรู้สึกเชิงบวก ในอีกความหมายหนึ่งคือ การเดินทางพบกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ชิมชั้กับบรรยากาศ และปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรม หรือความเป็นอยู่ของท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อทำให้นักท่องเที่ยวได้เห็นมุมมองการใช้ชีวิตที่หลากหลายมากขึ้น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยวิธีการเลือกตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดขอนแก่นที่เคยท่องเที่ยว ที่อายุ 18 ปี ขึ้นไป ข้อมูลจากกองเศรษฐกิจและกีฬากระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2565) สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย 2565 มีจำนวน 1,893,480 คน ด้วยสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ได้แบ่งอายุจึงไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงได้ใช้วิธีการคำนวณโดยใช้สูตร Cochran (1953) สัดส่วนที่ผู้วิจัยต้องการ (0.5) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire Survey) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไปเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วย 8 คำถาม คือ เพศ ช่วงอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย ความถี่ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ งบประมาณสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อครั้ง และจำนวนคนในกลุ่มสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อครั้ง โดยจะเป็นคำถามปลายปิดที่สามารถเลือกได้เพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบที่สำคัญการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ผู้วิจัยคิดค้นขึ้นโดยการทบทวนวรรณกรรมและอาศัยแนวคิดของ Dickman และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ดัดแปลงได้เป็น 7 องค์ประกอบ คือ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 2) ที่พัก (Accommodation) 3) กิจกรรม (Activity) 4) การเข้าถึง (Accessibility) 5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 6) การจัดการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsible Travel) 7) การมีส่วนร่วมและประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว (Cognitive Ability and Benefit) และนำ 7 องค์ประกอบ มากำหนดเป็นคำถามเอง ในลักษณะคำถามแบบ Check List โดยจะเป็นคำถามปลายปิด สามารถเลือกคำตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคต จำนวน 2 คำถาม โดยคำถามเป็นคำถามปลายเปิด

วิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาใช้วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลแบบเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) ทั้งหมดจำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยจะแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามด้วย Google Form ผ่านการแชร์ลิงค์ผ่านไลน์กลุ่มและแชร์ผ่านกลุ่มเฟซบุ๊ก โดยช่วงเวลาในการแจกแบบสอบถามเริ่มตั้งแต่ 1 มกราคม ถึง 20 มกราคม ปี พ.ศ. 2567

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ด้วยวิธีการแจกแจงความถี่แบบไม่จัดกลุ่ม (Ungrouped Frequency Distribution) และร้อยละ จะเป็นการแจกแจงความถี่โดยประเภทของการแจกแจงจะเป็นข้อมูลประเภทเดียว โดยจะไม่ได้เป็นกลุ่มหรือเป็นช่วง ตัวอย่างเช่น การแจกแจงข้อมูลเพศ ซึ่งก็คือจะแยกออกมาได้เป็นเพศชาย เพศหญิง และไม่ได้ระบุเพศ เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลอายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือ 18 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.00 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาคือ อายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 30.00 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ความถี่ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อปี ส่วนใหญ่คือ 1-2 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 65.50 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาคือ 3 - 4 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 24.00 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด การเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อครั้ง ส่วนใหญ่คือ 2 – 4 คน คิดเป็นร้อยละ 65.50 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ผลการวิเคราะห์ความคาดหวังต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น

1.1 ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งดึงดูดใจเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก แหล่งน้ำ ป่าไม้ อุทยานแห่งชาติ (ร้อยละ 89.50) 2) สถาปัตยกรรม เช่น วัด โบสถ์ วิหาร บ้านยุคโบราณ (ร้อยละ 46.50) 3) วิถีชีวิตของคนในชุมชน (ร้อยละ 35.50) 4) ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ (ร้อยละ 32.80) และอื่น ๆ เช่น อาหารท้องถิ่น และสถานที่ขอพร ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคาดหวังด้านสิ่งดึงดูดใจให้ประชาชนในจังหวัดขอนแก่นเดินทางท่องเที่ยวโดยการแจกแจงความถี่

ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจ	ความถี่	ร้อยละ
1. ธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก แหล่งน้ำ ป่าไม้ อุทยานแห่งชาติ	358	89.50
2. สถาปัตยกรรม เช่น วัด โบสถ์ วิหาร บ้านยุคโบราณ	186	46.50
3. วิถีชีวิตของคนในชุมชน	142	35.50
4. ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ	131	32.80

1.2 ด้านที่พัก (Accommodation)

ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านที่พัก ด้านรูปแบบที่พัก เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) รีสอร์ท (ร้อยละ 60.00) 2) โฮมสเตย์ (ร้อยละ 51.50) 3) โรงแรม (ร้อยละ 43.50) 4) บ้านพัก (ร้อยละ 27.50) และ 5) กางเต็นท์ (ร้อยละ 26.50) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในที่พัก เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ห้องน้ำหรือห้องอาบน้ำที่สะอาด (ร้อยละ 93.00) 2) อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 66.30) 3) เครื่องทำน้ำอุ่น (ร้อยละ 64.50) 4) บริการอาหารเช้า (ร้อยละ 59.00) และด้านการตกแต่งที่พัก เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ตกแต่งเรียบง่าย (ร้อยละ 74.00) 2) ตกแต่งสะท้อนเอกลักษณ์ท้องถิ่น (ร้อยละ 54.00) 3) ตกแต่งด้วยรูปแบบท้องถิ่นแท้ (ร้อยละ 28.00) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคาดหวังด้านที่พักให้ประชาชนในจังหวัดขอนแก่นเลือกเข้าพักระหว่างการท่องเที่ยว โดยการแจกแจงความถี่

ความคาดหวังของประชาชนต่อการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านที่พัก	ความถี่	ร้อยละ
ด้านรูปแบบที่พัก		
1. รีสอร์ท	240	60.00
2. โฮมสเตย์	206	51.30
3. โรงแรม	174	43.50
4. บ้านพัก	110	27.50
5. กางเต็นท์	106	26.50
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในที่พัก		
1. ห้องน้ำหรือห้องอาบน้ำที่สะอาด	372	93.00
2. อินเทอร์เน็ต	265	66.30
3. เครื่องทำน้ำอุ่น	258	64.50
4. บริการอาหารเช้า	236	59.00
ด้านการตกแต่งที่พัก		
1. ตกแต่งเรียบง่าย	296	74.00
2. ตกแต่งสะท้อนเอกลักษณ์ท้องถิ่น	216	54.00
3. ตกแต่งด้วยรูปแบบท้องถิ่นแท้	112	28.00

1.3 ด้านกิจกรรม (Activities)

ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านกิจกรรม เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) การชมธรรมชาติ (ร้อยละ 86.50) 2) การได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้คนในชุมชน

(ร้อยละ 43.30) 3) การตั้งแคมป์ (ร้อยละ 38.30) 4) การทำอาหารท้องถิ่น (ร้อยละ 35.50) 5) การเดินป่า (ร้อยละ 29.50) 6) การเก็บผลไม้ การทำนา (ร้อยละ 19.30) 7) การส่องสัตว์ (ร้อยละ 14.00) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความคาดหวังด้านกิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น
โดยการแจกแจงความถี่

ความคาดหวังของประชาชนต่อการท่องเที่ยว เชิงนิเวศด้านกิจกรรม	ความถี่	ร้อยละ
1. การชมธรรมชาติ	346	86.50
2. การได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในชุมชน	173	43.30
3. การตั้งแคมป์	153	38.30
4. การทำอาหารท้องถิ่น	142	35.50
5. การเดินป่า	118	29.50
6. การเก็บผลไม้ การทำนา	77	19.30
7. การส่องสัตว์	56	14.00

1.4 ด้านการเข้าถึง (Accessibility)

ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการเข้าถึงด้วยเส้นทางการคมนาคม ให้ความสำคัญมาก คิดเป็นร้อยละ 92.00 และประชาชนที่ไม่ให้ความสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 6.50 ความคาดหวังของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการเข้าถึงด้วยช่องทางติดต่อ เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) เฟสบุ๊ก (Facebook) (ร้อยละ 82.30) 2) เว็บไซต์ของแหล่งท่องเที่ยว (Website) (ร้อยละ 63.00) 3) ตี๊กต็อก (Tiktok) (ร้อยละ 38.50) 4) อินสตาแกรม (Instagram) (ร้อยละ 32.30) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความคาดหวังด้านการเข้าถึงในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น
โดยการแจกแจงความถี่

ความคาดหวังของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการเข้าถึง	ความถี่	ร้อยละ
การคมนาคม	1. ให้ความสำคัญมาก	368
	2. ไม่ให้ความสำคัญ	26
ช่องทางติดต่อ	1. เฟสบุ๊ก (Facebook)	329
	2. เว็บไซต์ของแหล่งท่องเที่ยว (Website)	252
	3. ตี๊กต็อก (Tiktok)	154
	4. อินสตาแกรม (Instagram)	129

1.5 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

ผลการวิจัยพบว่าความคาดหวังของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ห้องน้ำสาธารณะ (ร้อยละ 75.30) 2) ร้านอาหารตามสั่งหรือร้านอาหารท้องถิ่น (ร้อยละ 61.50) 3) ไกด์นำเที่ยว (ร้อยละ 59.50) 4) ร้านค้าหรือร้านสะดวกซื้อ (ร้อยละ 52.80) ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความคาดหวังด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน
ในจังหวัดขอนแก่น โดยการแจกแจงความถี่

ความคาดหวังของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ความถี่	ร้อยละ
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก		
1. ห้องน้ำสาธารณะ	301	75.30
2. ร้านอาหารตามสั่งหรือร้านอาหารท้องถิ่น	246	61.50
3. ไกด์นำเที่ยว	238	59.50
4. ร้านค้า หรือ ร้านสะดวกซื้อ	211	52.80

1.6 ด้านความรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยว (Responsible Travel)

ผลการวิจัยพบว่าความคาดหวังของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านความรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยว เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) รักษาทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งนั้นๆไม่ให้ถูกทำลายเสื่อมโทรม (ร้อยละ 83.00) 2) ส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น กระจายรายได้ให้แก่ท้องถิ่น (ร้อยละ 75.50) 3) ลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ให้เกิดมลพิษ (ร้อยละ 70.80) ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความคาดหวังด้านความรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น
โดยการแจกแจงความถี่

ความคาดหวังของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ความถี่	ร้อยละ
ด้านความรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยว		
1. รักษาทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งนั้นๆไม่ให้ถูกทำลายเสื่อมโทรม	332	83.00
2. ส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น กระจายรายได้ให้แก่ท้องถิ่น	302	75.50
3. ลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ให้เกิดมลพิษ	283	70.80

1.7 ด้านการมีส่วนร่วมและประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว (Cognitive Ability and Benefits)

ผลการวิจัยพบว่าความคาดหวังของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วมและประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ความประทับใจจากวิถีชีวิตที่สวยงาม (ร้อยละ 83.30) 2) การได้เรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่าง (ร้อยละ 64.80) 3) ความสงบทางจิตใจ (ร้อยละ 56.00) 4) การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มคนที่เดินทางท่องเที่ยวด้วยกัน (ร้อยละ 49.80) 5) การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับผู้คนในท้องถิ่น (ร้อยละ 43.30) ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ความคาดหวังด้านการมีส่วนร่วมและประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในจังหวัดขอนแก่นโดยการแจกแจงความถี่

ความคาดหวังของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ความถี่	ร้อยละ
ด้านการมีส่วนร่วมและประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว		
1. ความประทับใจจากวิถีชีวิตที่สวยงาม	333	83.30
2. การได้เรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่าง	259	64.80
3. ความสงบทางจิตใจ	224	56.00
4. การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มคนที่เดินทางท่องเที่ยวด้วยกัน	199	49.80
5. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับผู้คนในท้องถิ่น	173	43.30

2. ปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัญหาและอุปสรรคที่พบเจอในการท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ความสะอาด ที่มีความหมายถึงความสะอาดของพื้นที่ท่องเที่ยวทั้งหมด เช่น ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว ความสะอาดของที่พักรับประทานอาหารสะอาดของห้องน้ำสาธารณะ อันดับที่ 2 คือความปลอดภัยของสถานที่ท่องเที่ยว ที่พัก อันดับที่ 3 คือ ห้องน้ำสาธารณะ อันดับที่ 4 คือ การประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ทั่วถึงจากแหล่งท่องเที่ยว และความคิดเห็นอื่นเพิ่มเติม ได้แก่ ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ การเดินทางค่อนข้างลำบาก ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคต

ผลการวิจัยพบว่า ด้านข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคต กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น 1) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) คือการดูแลความปลอดภัยในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และที่พัก เช่น การมีเจ้าหน้าที่บอกข้อมูลเพื่อให้ทราบว่า มีจุดชมวิวหรือจุดท่องเที่ยวใดที่อาจเกิดอันตราย เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ ป้ายนำทางที่ชัดเจน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับทุกเพศทุกวัย 2) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ การเน้นการทำนุบำรุงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ อนุรักษ์ให้คงอยู่ สวยงามเสมอ การตรวจค้นหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ การปรับปรุง การรักษา จัดการขยะในพื้นที่ให้มีความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ 3) กิจกรรม (Activity) คือการเพิ่มกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้มากขึ้น

เพื่อให้เป็นทั้งที่ที่เกี่ยว ที่กิน ที่พัก 4) การเข้าถึง (Accessibility) คือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างต้องการการประชาสัมพันธ์มากขึ้น การโฆษณา กระจายข่าวแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ผู้คนได้ทราบข้อมูล และการได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐและเอกชนให้ช่วยส่งเสริมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

อภิปรายผล

องค์ประกอบด้านที่พัก (Accommodation) ความคาดหวังของประชาชนในด้านที่พักที่ประกอบไปด้วย รูปแบบ รีสอร์ท โฮมสเตย์ โรงแรม บ้านพัก และการกางเต็นท์ สิ่งที่มีจำนวนความถี่มากที่สุดในด้านที่พักคือ ความสะอาดและมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เนื่องจากความสะอาดเป็นหนึ่งในสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งการมีสภาพแวดล้อมที่ดี ที่พักสะอาด ปลอดภัย จะช่วยส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวหรือบุคคลภายนอกต้องการเข้าพัก เพราะเป็นที่พักเป็นพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวทั้งหลายพักผ่อน เมื่อมาพักผ่อนจึงต้องการสถานที่ที่สามารถทำให้สบายใจและรู้สึกปลอดภัยด้วย หากที่พักไม่มีการรักษาความสะอาด เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคได้ง่ายและการไม่รักษาความสะอาดจะทำให้สิ่งแวดล้อมภายในที่พักดูไม่ดี สกปรก นักท่องเที่ยวอาจรู้สึกไม่ปลอดภัยและไม่อยากจะเข้าพักอีกก็เป็นได้ ที่พักในพื้นที่การท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับความสะอาดและความปลอดภัย เพื่อป้องกันการเกิดการติดเชื้อและรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีไว้เสมอ สอดคล้องกับ ปริญญาภรณ์ อินทร์ทอง (2563) ได้ทำการศึกษาปัจจัยในการเลือกใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกที่พักในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ระดับหัวข้อที่มีผลต่อการตัดสินใจในด้านปัจจัยที่มีระดับมากที่สุดคือ ความสะอาดของห้องพักหรือที่พัก เน้นความสะอาดเรียบร้อยของโรงแรมที่พัก เป็นอันดับแรก

องค์ประกอบด้านกิจกรรม (Activity) ความคาดหวังของประชาชนที่ต้องการต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความถี่จำนวนมากที่สุดในด้านกิจกรรม คือ การชมธรรมชาติ ทำกิจกรรมกับร่วมกับกลุ่มคนที่เดินทางด้วย หรือทำกิจกรรมร่วมกับผู้คนในชุมชน เช่น ตั้งแคมป์ ทำอาหาร ท่ามกลางบรรยากาศของธรรมชาติในสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้น เนื่องจากกิจกรรมเหล่านี้นักท่องเที่ยวไม่ได้มีโอกาสทำบ่อยครั้งนักหรืออาจจะไม่ได้ทำในกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเมือง เป็นกิจกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น ๆ เมื่อนักท่องเที่ยวมีโอกาสเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงมีความคาดหวังที่จะได้ทำกิจกรรมในรูปแบบที่ตนไม่สามารถทำได้อยู่ที่บ้าน แหล่งท่องเที่ยวจึงควรมีกิจกรรมสันทนาการหลากหลายสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ชมธรรมชาติ เดินป่า เล่นน้ำตก เก็บผลไม้ เก็บผัก ปลูกต้นไม้ ถ่ายภาพ ทานอาหารพื้นเมือง เป็นต้น สอดคล้องกับ อัจฉริยาพร คันธมาลาเจริญ (2564) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในแนวทางการท่องเที่ยว 4.0 กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลกีดช้าง อำเภอมะแมง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สถานที่ที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเที่ยวรูปแบบธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาพักผ่อน เน้นความเพลิดเพลินเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ เป็นกิจกรรมที่ให้ความเพลิดเพลินและสามารถให้ความรู้ได้ เช่น การเดินสำรวจ การเล่นน้ำตก การล่องแก่ง เป็นต้น

องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยว (Responsible Travel) ความคาดหวังด้านความรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุด ได้แก่ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งนั้น ๆ ให้ไม่ถูกทำลายเสื่อมโทรม เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยวที่จะช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ แต่อาจยังมีกลุ่มคนบางกลุ่มที่ไม่ทราบถึงคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้นคนในท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมช่วยอนุรักษ์ช่วยแนะนำนักท่องเที่ยว และภายในแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีป้ายคำเตือน คำแนะนำให้การช่วยกันสร้างจิตสำนึก หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะช่วยให้นักท่องเที่ยวช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติได้ เช่น ป้ายเตือนห้ามทิ้งขยะ ถึงขยะที่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ ยุชิตา กันหาหมิง (2566) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ป่าในเขตภาคเหนือ ประเทศไทย พบว่า การส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ด้วยการประสานงานกับภาครัฐสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนให้มีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่า ทั้งนี้รวมถึงการกระจายรายได้เข้าสู่ท้องถิ่น เป็นการยกคุณภาพชีวิต จากการได้รับผลตอบแทนที่นักท่องเที่ยวมาเยือนและชุมชนนำกลับไปบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวด้วย ลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติไม่ให้เกิดมลพิษ สอดคล้องกับ ไพริน เวชัญญะกุล (2563) ได้ทำการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้ด้านการอนุรักษ์และการกระตุ้นความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยวให้มีต่อแหล่งท่องเที่ยวทั้งแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ท้องถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศ เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึง การให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในทุก ๆ ด้านในการบริการ เช่น ไกด์นำเที่ยว ที่จอดรถ ห้องน้ำสาธารณะ ป้ายสัญลักษณ์ จุดบริการข้อมูล อุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น เนื่องจากประชาชนทั่วไปอาจไม่มีความรู้วิธีปฏิบัติตนในพื้นที่ จึงต้องมีป้ายสัญลักษณ์เป็นคำเตือนและคำแนะนำ ป้ายบอกทางที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้อย่างถูกต้อง หรืออาจจะเป็นผู้คนในชุมชนที่ช่วยสอดส่องดูแลให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการท่องเที่ยว และห้องน้ำสาธารณะที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานของคนทั่วไปที่จะต้องใช้บริการ

ปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการแนะนำให้ 1) ความสะอาด (Cleanliness) เป็นปัญหาที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากความสะอาดมีผลต่อสุขภาพอนามัยของคนทั่วไป หากไม่สะอาดจะส่งผลเสียต่อสุขภาพอาจทำให้เกิดการติดเชื้อโรค เกิดโรคร้ายได้ และความสะอาดของพื้นที่ยังทำให้เห็นถึงความใส่ใจ ดูแลรักษาพื้นที่ของผู้คน แหล่งท่องเที่ยวจึงมีความจำเป็นต้องรักษาความสะอาดของพื้นที่ท่องเที่ยวและสถานที่พักเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาและอุปสรรคที่นักท่องเที่ยวต้องพบจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่สะอาด 2) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) คือ การดูแลความปลอดภัยในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และที่พัก เช่น การมีเจ้าหน้าที่บอกข้อมูล เพื่อปกป้องอันตราย ป้ายนำทางที่ชัดเจน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับทุกเพศทุกวัย เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวมีตั้งแต่วัยเด็กไปจนถึงผู้สูงอายุ จึงควร

มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานให้เหมาะสมกับทุกสภาพร่างกาย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวทุก ๆ วัย และสร้างความไว้วางใจในการเข้าพักด้วยการรักษาความปลอดภัยที่ดี

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคต ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้คำแนะนำ ดังนี้ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ การเน้นการทํานุบำรุงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ การตรวจค้นหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ การปรับปรุง การรักษา การจัดการขยะในพื้นที่ให้มีความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งที่สวยงามที่เกิดขึ้นโดยที่มนุษย์ไม่ได้สร้างขึ้น เช่น น้ำตก ภูเขา แม่น้ำ ทะเล ป่าไม้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนพื้นที่ท่องเที่ยว 2) กิจกรรม (Activity) คือ การเพิ่มกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้มีกิจกรรมหลากหลาย และให้เป็นทั้งที่เที่ยว ที่กิน ที่พัก นอกจากจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเดียวสามารถเพิ่มให้มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงอาหาร และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ฉะนั้นนักท่องเที่ยวจึงสามารถเลือกทำในกิจกรรมที่ตนสนใจหรือถนัดได้ระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว สอดคล้องกับ ทรงสุข บุญทาวงค์ และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษาอาหารพื้นเมืองเชียงใหม่ในมิติประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยว พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้นได้อย่างหลากหลาย เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) โดยให้นักท่องเที่ยวทำกิจกรรมเพาะปลูก และการท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Food System) เช่น การเดินตลาด การรับประทานอาหารพื้นเมือง 3) การเข้าถึง (Accessibility) คือ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างต้องการการประชาสัมพันธ์ที่มากขึ้น การโฆษณา กระจายข่าวแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ผู้คนได้ทราบข้อมูล และการได้รับการสนับสนุนจากทางรัฐและเอกชนให้ช่วยส่งเสริมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ควรมีการได้รับความร่วมมือจากชุมชนร่วมด้วย หากคนในชุมชนร่วมมือด้วยยิ่งส่งผลเป็นอํายางดีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ สามารถจำแนกได้เป็นข้อๆ ดังนี้

1.1 ควรมีการทํานุบำรุงให้คงสภาพความเป็นธรรมชาติในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติที่สุด เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือน และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาเยือนเพื่อชมความสวยงามของธรรมชาติในพื้นที่นั้น

1.2 ควรมีการตกแต่งที่พักในรูปแบบเรียบง่าย แต่มีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ห้องอาบน้ำ อินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะความสะอาดภายในห้องพักและพื้นที่ที่เป็นส่วนรวม

1.3 ควรมีการจัดสรรกิจกรรมให้หลากหลายตามเส้นทางเดินทางท่องเที่ยวเพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้เลือกทำกิจกรรมตามที่ตนถนัดหรือสนใจ ซึ่งอาจจะเป็นการขอความร่วมมือกับกลุ่มประกอบการในชุมชนและภาครัฐเพื่อจัดสรรพื้นที่ให้มีการสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นเพื่อดึงดูด

นักท่องเที่ยว และสามารถจัดสรรกิจกรรมหลากหลายภายในที่พัก เพื่อให้ครบจบให้สถานที่เดียว ซึ่งแล้วแต่ความเห็นสมควรของผู้ประกอบการที่พักภายในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ

1.4 ควรมีถนน หรือประเภทการเดินทางที่เหมาะสมและสะดวก เส้นทางที่ปลอดภัย มีป้ายสัญลักษณ์ชัดเจน เพื่อให้สะดวกในการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวในธรรมชาติหรือที่พัก รวมถึงการเข้าถึงของนักท่องเที่ยวในการติดต่อกับแหล่งท่องเที่ยว หรือที่พัก โดยเน้นการใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้เข้ากับปัจจุบันมากขึ้น ซึ่งได้แก่ เฟสบุ๊ก และเว็บไซต์ของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้มีการติดต่อที่รวดเร็ว และสะดวกต่อนักท่องเที่ยวที่ปัจจุบันหันมาใช้สื่อสังคมออนไลน์เหล่านั้นให้การติดต่อ

1.5 ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ ร้านอาหาร พื้นที่เมือง ไกด์นำเที่ยว ห้องน้ำสาธารณะที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว

1.6 ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น และส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน

1.7 ควรรักษาเอกลักษณ์ เสน่ห์ดึงดูด ความสงบที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้คงอยู่ ทั้งในด้านของทรัพยากรที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และธรรมชาติของผู้คน ชุมชน ให้ยังคงเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต สามารถจำแนกได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

2.1. ควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างเจาะลึกในกลุ่มคนที่มีประสบการณ์เฉพาะในสถานที่ท่องเที่ยวใดสถานที่ท่องเที่ยวหนึ่ง เพื่อให้เกิดการพัฒนา และปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้น ๆ ให้ตอบสนองความต้องการหรือความคาดหวังของนักท่องเที่ยว

2.2. ควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างเจาะลึกเฉพาะกลุ่มวัย หรือช่วงอายุหนึ่ง ให้ทราบถึงความต้องการเฉพาะกลุ่มวัยนั้น ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนา และเตรียมการสำหรับการต้อนรับนักท่องเที่ยวในวัยที่กำลังจะเข้ามาเป็นกลุ่มลูกค้าสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคต

2.3. นำไปต่อยอดเป็นการวิจัยค้นหาคำนิยามของแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการที่พักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยเฉพาะ

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโฮมสเตย์*. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
กองเศรษฐกิจและกีฬากระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565). สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย 2565.

https://secretary.mots.go.th/policy/more_news.php?cid=6

ทรงสุข บุญทาวงค์ และคณะ. (2565). อาหารพื้นเมืองเชียงใหม่ในมิติประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยว.

วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 12(4), 178-191.

- ธนภุต แดงทองดี. (2565). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Ecotourism) : การท่องเที่ยววิถีอนุรักษ์ ผสาน คน กับ ธรรมชาติ เป็นหนึ่งเดียวกัน. <https://www.seub.or.th/blogging/knowledge/ecotourism/>
- ปริญญารณ อินทร์ทอง. (2563). ปัจจัยในการเลือกใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกที่พัก ในจังหวัดกาญจนบุรี. [สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. <https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Parinyaporn.lnk.pdf>
- ไพฑูรย์ พงศบุตร. (2552). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (พิมพ์ครั้งที่ 5). (ฉบับเสริมการเรียนรู้ เล่ม 5).
- ไพริน เวชัญญะกุล. (2563). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. วารสารเพื่อการพัฒนา การท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน, 2(1), 50-63.
- ยุชิตา กันหาหมิง และคณะ. (2566). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ป่า ในเขตภาคเหนือ ประเทศไทย. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 19(2), 65-92.
- วชิษฐา เปี่ยมสกุล. (2554). การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น. [วิทยานิพนธ์ปริญญา หลักรัฐศาสตรมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน. (2550). กิจกรรม และ กิจการ. <http://legacy.orst.go.th/?knowledge=กิจกรรม-และ-กิจการ-๒๒-เมษ>
- อัจฉริยาพร คันธมาลาเจริญ. (2564). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในแนวทางการท่องเที่ยว 4.0 กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. [ปริญญาการวางแผนภาคและเมือง มหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยแม่โจ้. http://mdc.library.mju.ac.th/thesis/2564/artchariyaporn_kantamalajaroen/fulltext.pdf
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. John Wiley & Sons.
- Dickman, S. (1989). *Tourism: An Introductory Text*. Hodder Education.
- World Tourism Organization. (2002). *Ecotourism and Protected Areas*. Retrieved January 10, 2024, from <https://www.unwto.org/sustainable-development/ecotourism-and-protected-areas>